

"Minden gyermek azzal az üzenettel érkezik, hogy Isten még nem ábrándult ki az emberből" Nevelőtanárként végzek szociális munkát.
(Módszertani levél)

I. Szociális munkában gyakorolt ismeretek és tudások

Rendszerszemlélet: az egyén és az őt körülvevő környezetben betöltött szerepe, egyéni (családi, baráti stb.) kapcsolatai, intézményi (gyámhivatal, gyermekjóléti szolgálat, iskola, pszichiátria, bíróság stb.) kapcsolatai. A rendszerszemlélet segít a problémák feltérképezésében és megoldásában, információk szerzésében és áramlásában.

Egyéni esetkezelés: személyre szabottan, minden a csoportunkba kerülő növendék esetében igyekszem feltérképezni a miérteket. Szeretnék tisztán látni ezért megvizsgálom az őt körülvevő környezetet és az őt ért hatásokat. Ezek alapján próbálok következtetéseket levonni, amelyek hatékonyabbá teszik a munkámat illetve segítenek növendékeink problémáinak megoldásában. A mi módszertanunk erre a terápiás szerződést használja, ami úgy gondolom nem elég hatékony. A szociális munkában ismeretes egy ún. probléma megoldó modell, amely egy folyamatot takar. Ennek a folyamatnak része a szerződéskötés, a célkitűzések, a probléma megoldására irányított feladatok stb. Ez a probléma megoldó modell egészében jól alkalmazható lenne a nevelőtanári munkában, de jelenleg - a módszertannak megfelelően - csak a "terápiás szerződést" használjuk.

A problémamegoldó modell szélesebb körű, mert nemcsak az egyénre fókuszál, hanem az őt körülvevő környezetre is. A problémák megoldásában nemcsak az egyén energiáit igyekszik bevonni, aktivizálni, hanem az egyénnel kölcsönhatásban lévő embereket és intézményeket is. A hosszú távú, mélyebb változások maradandóbbak, ha nemcsak a kliensre koncentrálnak.

Pl.: az intézetbe utalt fiatalok elkezdnek változni, változtatni a nevelés hatására, de visszatérnek abba a környezetbe ahol a családi rendszer rossz működésére ők a bűnelkövetéssel reagáltak. Ha nem szűnik meg a probléma valódi oka, akkor a mi munkánk a tűzoltásra redukálódik, fiataljaink pedig bűnismétlővé illetve visszaesőkké válnak. Ezért kell kiszélesíteni módszereinket és bevonni minden lehetséges támogató rendszert, mely növendékeinket körbe veszi, ezt teszi lehetővé a probléma-megoldó modell.

Csoportmunka: önismereti és személyiségfejlesztő, önsegítő csoportok.

Érdekképviselés: tárgyalásokon, kihallgatásokon gyámhivatal által folytatott eljárások keretein belül.

Fejlődés lélektani ismeretek: különböző fejlődési szakaszok sajátosságainak az ismerete, különös tekintettel a kamaszkor jellemzőire (Nagyon sok miérte választ kaphatunk, pl.: miért lop egy 10 - 12 éves gyerek?)

A szocializáció folyamatának ismerete, a szocializáció során bekövetkező lehetséges retardációk és azok következményeinek ismerete (Pl.: nevelőotthonokban nevelkedő gyerekek hospitalizációja).

Növendékeink nagy százalékban roma származásúak. A szociális munka egyik területe a szociális munka cigány családokkal, mely maximálisan gyakorolható a javítóintézetben folytatott nevelői munkában. (A cigányság történetének, hagyományainak, szokásainak, gondolkodásmódjainak az ismerete.)

A tudások és ismeretek sorában utolsóként, de nem utolsó sorban szeretném megemlíteni az igazságügyi szociális munkát: ennek keretein belül ismereteket szerez a szociális munkát végző szakember a büntetőjog általános részéből, büntető eljárásjogból, amely fontos részét képezi a nevelőtanár munkájának. Igazságügyi szociális munka börtönökben is végezhető.

II. Szociális munkában hasznosítható készségekről

1. Legfontosabb az empátia; e nélkül nem lehetünk elég nyitottak mások problémáinak a megértésére.
2. Együtműködő készség: együttműködés a növendékkel, kollégákkal intézeten belül más intézmények munkatársaival, vezetőivel.
3. Tolerancia: más nevelési módszerek, emberek, kultúrák elfogadása
4. Türelem: MEGADNI A NÖVENDÉKEKNEK AZ UTOLSÓ UTÁNI ESÉLYT IS
5. ELŐÍTÉLET MENTESSÉG
6. Hitelesség: csak arról beszélni, csak azt számon kérni, amire én magam is képes vagyok!

Amit az iskolában, könyvekből nem lehet megtanulni:

- a hivatástudat: amikor a munkám nemcsak a napi rutinról szól. Amikor megpróbálok új dolgokat hozni, fejleszteni, azért, hogy azoknak jobb legyen akikkel foglalkozom,
- rugalmasság: a kompetencia határait kiterjesztése, bővítése, újabb gyakorlati tapasztalatok szerzése
- igazságosság
- önismeret: ez elengedhetetlen, hiszen a személyiséggel dolgozom, ha nem ismerem a hibáimat, gyengéimet, korlátaimat nem tudok határozott, egyértelmű döntéseket hozni. (van olyan helyzet amikor a növendéknek igaza van, azt kell ebben felismerni, hogy ettől én nem válok kevesebbé vagy kiszolgáltatottá)
- őszinteség, egyenesség, nyitottság: a három számomra elképzelhetetlen egymás nélkül. Ezek főleg a cigány származásúakkal végzett munkában fontosak. Nyitottnak lenni az ő kultúrájukra, szokásaikra, ezáltal lehet igazán megérteni a problémáikat és helyzetüket. Az őszinteség pedig egyszerűvé tesz bonyolult helyzeteket,
- a humor: rengeteg feszültséget lehet a humorral oldani.

III. Összességében a javítóintézetben olyan speciális nevelési, pedagógiai munka folyik, amelyben elengedhetetlen egy szélesebb, a kompetencia határokon túl mutató látásmód ezt a szakemberek számára a szociális munka illetve a szociális munka határainak kiterjesztése teszi lehetővé.

Amire szükség lenne - és még nem valósulhatott meg: önismereti és személyiségfejlesztő csoportok, mind a növendékek, mind a kollégák részére

- szupervízió
- esetmegbeszélések más intézményekkel

2005.07.07.

Bán Zsófia